

ЧУВСТВОТО ЗА ХУМОР

Вместо предговор

Ако понякога има повторения на думи, образи и мисли в моите писания, то това се дължи на убеждението ми, че повторението е наистина майка на знанието. Иначе бихме забравили всичко. Освен насъщните физиологически привички като храненето и неговите непосредствени последици.

И така, чувството за хумор, и ще добавя, и за сатира, не се придобива. То е вродено. Генетично кодирано. Или го имаш, или го нямаш. Ако го нямаш, това не значи, че си глупав. Разбираш всичко, и то чудесно. Изключая хумора и сатирата. Гледаш - хората се смеят, а ти, като Пришибеев, се питаш защо се смеят, къде пише, че може или трябва да се смеят. А иначе, пак казвам, нищо ти няма. Можеш да измислиш, примерно, нов вид супер компютър с биотокове, или обувки без токове, или надуваем космически кораб с плувен басейн и амфитеатрална заседателна зала в него. Но не се смееш. Дори когато те гъделичкат. С ръце, разбира се. Но ако те погъделичкат по самочувствието, атрофираните ти от липса на смехова употреба лицеви мускули може и да се пораздвижат. Но това не е смях. То стерилен психически напън. Защото истинският смях е заразителен. Но ти, за твое щастие, или по-скоро нещастие, имаш природен имунитет към него. Нищо не може да те разсмее. Не знам, може би някакви първични форми на смях, напомнящи гърчове, ще поразкривят физиономията ти, ако на някого му падне саксия върху главата или се плъосне с бял костюм в катранена локва. Но и това пак не е смях, това е силно откровен кикот. По-парализиращ и от кураре. И дори от цианкалий.

При това ти не съзнаваш нещастieto си. Преобръщаш величините. Превръщаш своя недостатък в критерий и обявяващ другите за дефектни. Та какво е създал досега смехът, питаш ти! Машина за печене на пуканки ли, теория на неотносителността ли, или панелен блокхаус за двукраките мравки? Или поне апрески! Какво? Нищо!

Нищо ли? Та смехът е вторият забранен плод, който човекът е откъснал. А понякога е по-забранен и от първия. Защото няма нищо по-убийствено от смеха и от близнака му, присмеха, известен още под името сатира. Той е бомба, която може да срини и най-барикадиралия се властнически авторитет. Ако въобще тираните могат да имат авторитет. Защото авторитетът не се създава с насилие. Дори привидно демократично. Впрочем деспотите са бягали от смеха като от чума. Ала анекдотите, тези ръчни гранати на обикновените човечета, са ги улучвали и през най-дебелите стени на самоизолацията.

Това показва, че смехът наистина е най-сериозното нещо на този свят. Не искам да плаша никого, но все пак Езоп не е умрял в леглото си.

Освен това смехът е единственото нещо, което човекът е създал сам. Всичко останало той взема наготово от природата и го приспособява към своите нужди. Електричеството, глупостта, термоядрената реакция, любовта, ултразвукът и дори

единоначалието се срещат в диво състояние в природата. Но природен смях досега все още не е открит. Това означава, че смехът не съществува обективно във веществото. Материята не съдържа и електронче от него. И все пак той е квинтесенцията на живота, събрал в себе си всички негови компоненти, кристализирали в онази безценна капка психически взрив, който разтърсва в съвсем физически гъдел цялото ни същество. Тази капка е продукт на цялата огромна, безкрайна еволюция на мозъка от питекантропус еректус до хомо сапиенс, сиреч, наша милост.

Смехът най-сетне е своеобразна форма на естествения подбор. На него не могат да устоят дори най-приспособяващите се безгръбначни организми. Смехоактивният прах, който се вдига от тази психическа експлозия, прониква и в най-навирените носове и дори в черупките на охлювите, вследствие на което и носовете, и охлювите разкриват истинското си съдържание.

Въпреки всичко казано дотук, аз се питам, както в случая с яйцето и кокошката, дали човекът е създал смеха или смехът - човека. Защото човекът единствено от цялото мироздание може да се смее. При това - и на себе си. И най-много се смее, когато смехът ежедневно го създава. Няма по-весел миг от този! По този въпрос всички сме единомислещи - и жените, и мъжете! И дори средният пол...

Може би тук му е мястото да отбележа, че най-чудесните празници в древния Рим са били Сатурналиите. Те са били истински триумф на веселието и смеха. През тях на 16, 17 и 18 декември символично се чествала Златната епоха на бог Сатурн като спомен за безвъзвратно изчезналото някогашно всеобщо равенство и правда. През тези три дни робите са били освобождавани и се отдавали на големи веселия, а господарите им ги обслужвали. Робът можел дори да налюби господарката си. Тя навярно не е имала нищо против, но съпругът ѝ без съмнение започвал да си чувства рогата. До наши дни е стигала само пародията на Сатурналиите - Карнавалът. Днес времената са се превърнали в един безкраен трагикомичен Карнавал. Но аз предпочитам да се задоволя само със словесните си Сатурналии. И дано потомците на някогашните роби ме разберат.

И накрая отново ще напомня за голямата роля на незаконородените деца на смеха - вицовете. На тях обикновено им липсва това, което благопристойните хора, тартюфовците, наричат добро възпитание. Но благоприличието твърде често се оказва близък роднина на лицепрятнето. Само фарисеите няма да имат смелостта да извикат: „Царят е гол!“

Хайде пък ние да извикаме това е хор!

Ала стиска ли ви?

Георги Куфов